

Az Ellenpontok szamizdat folyóirat lebukása után a román állambiztonsági szervek által kicsikart utolsó nyilatkozatom

Azért utolsó, mert korábbiak is voltak. Az elsőt a nálunk folytatott házkutatás és az azt követő bekísérésünk napján, 1982. november 7-én este írtam, és természetesen tagadtam, hogy valami közöm lett volna a folyóirathoz. Ezt – és még néhány következőt – mindjárt összetépték, majd mind fenyegetőbben és keményebb módszerekkel követelték, hogy írjam le az igazat. Az alábbi nyilatkozat november 11-ére virradó éjszaka született. A két időpont közötti események történetét az Egy szamizdat az életünkben címen a Kapu folyóirat 2007. szeptemberi (46-56. o.) és októberi (51-61. o.) számaiban megjelent kétrészes visszaemlékezésben lehet olvasni.

Ezzel a nyilatkozattal akkor találkoztam újra, amikor a bukaresti archívumból megkaptam azt a hat vaskos dossziét, amelyek a román állambiztonság (Securitate) személyemhez kapcsolódó anyagait tartalmazzák. Szövegét magam fordítottam románból.

A nyilatkozat iktatószáma FI.210560/6/154-161. Az FI a „fond informativ” rövidítése; jelentése: információs anyag. Az ezt követő hat szám a dossziém közös száma, és a bennük található valamennyi anyagot jelöli. A dőlt vonal utáni hatos a dosszié száma, amelyben ez a dokumentum található. A 154-161 az egyes dossziékon belüli oldalszámokat tüntetik fel. Mint látható, a nyilatkozat nyolc gépelt oldalból áll. A jobb áttekinthetőség kedvéért az alábbi szövegben az oldalszámokat szögletes zárójelbe zártam.

A nyilatkozat első bekezdésének tartalmát hivatalos előírások szabályozták. Az ezt követő két bekezdést a magam szándékai szerint írtam. A továbbiakban viszont a vallomás megfogalmazásában „segítő” kihallgatóm (Fărcaș kapitány) kérdéseire kellett válaszolnom, aki mindenekelőtt az üggyel kapcsolatba jöhető személyek iránt érdeklődött.

Nyilatkozat

[154. o.:] Alulírott Tóth Károly Antal, születtem 1942. december 3-án Szatmárnémetiben Károly és Aranka fiaként, a nagyváradi 1. számú általános iskola tanára vagyok, elítélt nem voltam, a nagyváradi Tudor Vladimirescu utca 26. szám alatt az 5. sz. lakásban lakom, a következőket jelentem ki.

Az „Ellenpontok” című folyóirat itt, Nagyváradon jelenik meg. Illetve jelent meg eddig. Én is részt vettem a szerkesztésében és a létrehozásában. A lap egy írógépen készült, amely Kovács Attila¹ lakásán található. A cikkek többségét ő írta, egy részüket én. Ő kezdeményezte a folyóirat kiadását. Magam eleinte nem akartam ebben részt venni, de aztán mégis vállalkoztam rá. A következő cikkeket írtam: a kettes számba „Az értelmiség egyetértésének információs nehézségei” (vagy valami ilyesmi)² címűt, a négyesbe „Az ateizmus szerepé”-t³, részleteket fordítottam Lăncrănjan könyvéből⁴ majd erről egy rövid cikkem is született⁵. A bevezetőt leszámítva, amely Kovács Attilától származik, én írtam az egész nyolcadik számot. Ugyanakkor én készítettem a hatodik számot is, amelyhez a bevezetőt ugyancsak Kovács Attila írta.

Az utolsó két számot egy Kovács Attilától kapott szita segítségével sokszorosítottam. Ilyenkor egyedül voltam otthon, és bekulcsoltam a lakás ajtait.

A folyóirat számait magyar állampolgárok vitték Magyarországra, akiket én személyesen nem ismerek; mivel ritkán járok Attilánál, a személyes kapcsolatait csak kis részben ismerem. A folyóirat Magyarországra került számait Kovács Attila ottani ismerősei vitték át.

Az Ellenpontok című szamizdat típusú folyóirat kiadásának az ötlete Ara-Kovács Attilától származott. Erről körülbelül április hónap folyamán beszéltem velem⁶. Már nem emlékszem, hogy erre a beszélgetésre a hónap melyik részében, de mindenesetre a T. Vladimirescu utca azon kiszélesedő részén [155. o.:] került sor, ahol rendszerint a Luna parknak nevezett szórakozóhelyet szokták felállítani. Ekkor késő délután volt már. Tevékenységünk megindítására olyan problémák közlésének a szüksége ösztökélt, amelyekről nem lehet írni országunk törvényesen megjelenő kiadványaiban. Megjegyzem, hogy én ekkor még nem szándékoztam csatlakozni. Csak körülbelül egy hónap múlva döntöttem úgy, hogy részt veszek benne, miután Kovács Attila valamilyen formában megmutatta a folyóiratot, vagyis nem emlékszem pontosan, hogy az egy kész folyóirat volt-e, vagy annak csak egy vázlatja. Következésképp, már amennyire emlékszem, az első cikkem, melynek a címe „Az értelmiség egyetértésének kommunikációs nehézségei Romániában”, a folyóirat második számában, vagyis 1982 májusában vagy júniusában jelent meg.⁷ Biztos vagyok abban, hogy Kovács Attila sem saját nevéen, sem álnéven nem írta alá a cikkeket. Éppígy magam sem írtam nevet az enyéim alá. Csak azok az írások jelentek meg névaláírással, amelyek könyvekből származtak, például az, amely a zsidók helyzetére vonatkozott a háborús idők Romániájában, s amit, ha jól emlékszem, Levi írt⁸; a könyve 1945-ben jelent meg, és Kovács Attila ennek egy részletét is betette az Ellenpontokba.

Nem tudok biztosat mondani arról, hogy az Ellenpontok folyóirat számainak összeállításához mások is hozzájárultak-e, s ha igen milyen mértékben, mert ez kizárólag a Kovács Attila illetékességébe tartozott. A kolozsvári Szócs Géza viszont Kovács Attilától tudott a folyóirat létezéséről, mert szeptemberben, amikor erről vele beszéltem, már benne volt a témában. Kovács Attilával beszélgetve megtudtam, hogy erről a kiadványról még a kolozsvári Keszthelyi András⁹ is tudott. Ez körülbelül július táján történhetett.

Augusztus hónap táján kölcsönadtam Nagy Bélának olvasásra a hármas és a négyes számot.¹⁰ Ő ezeket hazavitte, és később visszaadta. Takács Ferencnek, a hegyközcsatári tanárnak is odaadtam az egyes és kettes és talán még a hármas számot is. Ez augusztus második felében történt, még azelőtt, hogy a Szabad Európa Rádió beszélt volna ennek a folyóiratnak a létezéséről. Kölcsönadtam Király Ernőnek, a harmincöt éves ügyvédnek az egyes, kettes, hármas, négyes számokat, és még talán az ötöst is. [156. o.:] Ő a Rogerius negyedben lakik a régi toronyblokkok egyikében. A folyó év októberének második felében voltam a lakásán, hogy megkérjem őt, segítsen az Ausztriába és a Német Szövetségi Köztársaságba szóló útlevél kiállítását szorgalmazó kérvényem megfogalmazásában. Ekkor vittem el neki az említett Ellenpontok-számokat. Megjegyzem még, hogy ezek példányait Király Ernő körülbelül tíz nap múlva adta vissza. Ezekkel, tehát az egyes, kettes, hármas, négyes és talán még az ötös számú példányokkal kapcsolatban kijelentem, hogy ezeket megsemmisíteni szándékoztam, de Kovács Attila ragaszkodott ahhoz, hogy magával viszi őket. A sorsukat jelenleg nem ismerem, vagyis nem tudom, mit csinált Kovács Attila velük. Augusztusban az egyes és kettes számokat Csizmadia György tanárnak is kölcsönadtam, aki Érsemjénre ingázik, és történelem-filozófia szakot végzett. Őt az Ady Endre Irodalmi Körről ismerem, és tudtommal a Rogeriuson lakik. Az Ellenpontok egyes és kettes számának példányait Csizmadia Györgynek a lakásomon adtam oda, mely alkalommal kettőnkön kívül más nem volt jelen.¹¹

Az Ellenpontok szamizdat ezen példányai nem nyomtatással, hanem Kovács Attila írógépén készültek; a legtöbbet ő dolgozott vele, én csak nagyon ritkán. Kovács Attilának ezt a gépét én szedtem szét, vagyis leszedtem a gép karjait, majd azokról a betűket és mind a

Sebes Körösbe hajítottam a Strand vendéglő és a 26-os autóbusz megállója közötti szakaszon, miközben a Május 1 úton a központtól a vasúti híd felé haladtam. Megjegyzem, hogy a parttól meglehetősen messzire csak a betűket hajítottam. Az írógép karjait egyszerre hajítottam be a gát közelében, ahol a Közös vize mélyebb. Akár a helyszínen is megmutathatom maguknak, hogy hol hajítottam be a betűket, és hol a karokat.

A folyóiratban tárgyalt témák egy részét magam javasoltam vagy választottam, a többségét azonban Kovács Attila. A cikkeimet először kézírással piszkozatként jegyeztem le, aztán legépeltem az én írógépen, ezt Kovács Attila a maga gépén átmásolta, betette a folyóiratba, majd az én példányomat visszaadta. Kijelentem, hogy a visszkapott szöveget megsemmisítettem: [157. o.:] elégettem a külső szobánkban levő vaskályhában. Megjegyzem, hogy elégettem a gépelt szöveget, a gépemben használt másolópapírt, valamint a kézirataim piszkozatát is. Az esetek többségében nálam égtek el azok az indigók is, amelyeket a Kovács Attila végül általam szétszedett gépében használtunk. Az utolsó két számot, vagyis a hetest és a nyolcast ugyancsak a Kovács Attila gépén írtuk a következő technikával: a szöveget egy stencil papírnak nevezett különleges papírra gépeltük. A továbbiakban egy szitával ellátott keret segítségével sokszorosítottam.

Az 1., 2., 3., 4., 5. és 6. számokból 5-5 példány készült, a 7. és 8. számokból viszont 50-50 példány. A terjesztésükről annyit mondhatok, hogy ez a tevékenység Kovács Attilához tartozott, a határokon túlra, vagyis Magyarországra és Ausztriába ugyancsak az ő magyarországi ismerősei révén jutott.

Kijelentem, hogy egyetlen magyar állampolgárt sem ismerek, akik ilyen anyagot kivittek, bár nem lehetetlen, hogy valamelyiket ismerem, de senkiről sem állíthatom, hogy része volt az Ellenpontok Magyarországra való átvitelében.

Futólag beszéltem néhány emberrel az Ellenpontokról, anélkül, hogy megmutattam volna, odakölcönöztem volna nekik, vagy megemlítettem volna, hogy én is ismerem a folyóiratot. Egyedül Szócs Gézával beszéltem részletesebben róla. Szócs Géza, Rékasi János, Kovács Attila és egy Erika nevű magyarországi nő¹² folyó év október végi vagy november eleji látogatása alkalmával is hosszabban beszélünk a folyóiratról.

Nem tudom, hogy Kovács Attila hogyan, milyen utakon jutott Király Károly cikkeinek a birtokába.

Az Ellenpontok címet Kovács Attila választotta, véleményem szerint éppen azért, mivel a folyóirat tartalma hazánk demokratizmusának hiányosságaival szembeni ellentétet fejez ki.

Ami az Ellenpontok folyóirat körül működő szervezett megegyezés feltételezett létét illeti, teljes őszinteséggel kijelentem, hogy ilyesmiről nem tudok, és egy ilyen szervezet lehetséges tagjainak álneveiről sem. [158. o.:]

Megjegyzem még, hogy a 6. szám összeállításakor Moldován Gergely munkájából ihletődtem, aki a román-magyar kérdést boncolja, ha jól emlékszem, „Románok – magyarok” címen. A dolgozat két kötetből áll, közülük az elsőt megsemmisítettem, mivel a folyóirat hatos számának a készítésénél felhasználtam a tartalmát.¹³ Az Ellenpontokban megjelent írásaim döntő többségét a magam gondolataira építve fogalmaztam.

Varga Gábornak, az Ady Endre Irodalmi Kör vezetősége egyik tagjának megemlítettem a folyóiratunkat miután a Szabad Európa beszélt róla, mondván, hogy láttam példányt belőle. Varga nem kérte, hogy mutassam meg neki, de ha kérte volna, valószínűleg eleget tettem volna kérésének.

Visszatérek néhány Kovács Attilával közös ismerősünkre, mint amilyen Rékasi János is, akiről nem tudom, a folyóirat mely számait látta Kovács Attilánál, viszont tudom, hogy negatív észrevételei is voltak a romániai helyzet némely jelenségéről; Tamás Gáspár Miklósnak, tudomása van a folyóiratról, az ő szempontjait csak az írásaiból ismerem; Körössi Papp József – neki is vannak ismeretei a folyóiratról, és kevésbé kritikus magatartású, mint Rékasi. Ami Szlafkay Attilát illeti, ő azt mondta, hogy Magyarországon hallott a folyóiratról,

de erről sem Kovács Attila, sem jómagam nem beszéltünk vele. Megjegyzem, hogy Szlafkay nem örvend Kovács Attila bizalmának, ezért amikor megkérdezte őt, Kovács azt mondta, hogy nincs semmi tudomása egy ilyen publikációról. Ez ennek az évnek a nyarán történt, de lehetséges, hogy jelenleg Kovács bevallotta neki, hogy tud erről a folyóiratról. Még emlékszem egy Lőrinc nevűre, ő ugyancsak magyarországi, de róla nem állíthatom, hogy tud a folyóiratról. Kijelentem, hogy az említett magyar állampolgárokról nem állíthatom, hogy biztosan hozzájárultak volna a folyóirat Magyarországra juttatásához.

Emlékszem még egy Karl Heinz¹⁴ nevű ausztriai újságíróra, aki 3-4 évvel ezelőtt Nagyváradon járt, ismeri Kovács Attilát és engem is, és nem hiszem, hogy jelenleg lenne valami köze az Ellenpontokhoz. Egyébként Kovács Attila [159. o.:] és Karl Heinz¹⁵ kapcsolatai megszakadtak, tudomásom szerint személyes okok miatt. Tudok még Harstein Juditról, aki eredetileg Izraelbe költözött, majd az Egyesült Államokban telepedett le, valószínűleg New Yorkban. Mind Kovács Attila, mind jómagam ismerjük őt, mintegy nyolc esztendeje ment el Nagyváradról, és ha jól emlékszem, a tavaly járt itt. Nem hiszem, hogy ő ismerne valamit az Ellenpontokkal kapcsolatban, mert nem tudok arról, hogy ez a folyóirat eljutott volna az Egyesült Államokba. Még azt is megemlítem, hogy nem tudok egyetlen olyan külföldi állampolgárról sem Nagyváradon, aki az Egyesült Államok vagy más nyugati ország magyar emigrációjának lenne a tagja.

Az írógép szétszedése az én szorgalmazásomra történt, valójában a teljes szétrombolását javasoltam, ezt azonban Kovács Attila ellenezte. Sajnálta a gépet. A szétrombolást azért javasoltam, hogy ha felfedezik is, ne lehessen bizonyítékként felhasználni. Ez mindjárt azután történt, hogy a folyóirat nyolcadik száma is elkészült.

Visszatérve arra, hogy miként indult meg a folyóirat kiadása, elmondhatom, hogy ez Kovács Attilának egy régi ötlete volt, amit egy magyarországi ifjú bátorított, akinek nem tudom a nevét, de tudom, hogy jó barátságban van Kovács Attilával. Ami ezt a magyarországi polgárt illeti, én nem ismerem őt, de Attila azt mondta róla, hogy olyan szélsőséges baloldali nézetei vannak, amelyek Magyarországon is elfogadhatatlanok. Pontosabban szólva ez az ifjú inkább egy nonkonformistának tűnik. Azt gyanítom, hogy a stencilhez szükséges anyagok, valamint a használati utasítások ettől a magyarországi fiattól származnak.

A folyóiratban közölt anyagokkal kapcsolatban lehetséges, hogy közöttük magyarországi eredetűt is találunk, például a Tamás Gáspár Miklósét, viszont személyesen nem állíthatom ezt bizonyossággal. Kovács Attila ilyesmiről nem beszélt nekem, és valójában soha nem avatott ilyenekbe engem. Például tudom, hogy a református egyház romániai helyzetéről szóló cikket Kovács Attila tette be a folyóiratba, és lehet, hogy annak valamelyik pap a szerzője, de nem tudhatom, hogy kié. Tudom, hogy Kovács Attila két református papot ismer: Molnár Jánost Tamáshidáról [160. o.:] és Mezei Tibort, akit nemrég valahova a Szilágyságba neveztek ki, és aki néha részt vesz az Ady Endre irodalmi kör ülésén. De nem állíthatom, hogy egyikük lett volna a folyóirat négyes számában megjelent írás szerzője.

Véleményem szerint Csizmadia és Takács, mindketten falusi környezetben működő tanárok, az Ellenpontok folyóirat tartalmát nem terjesztették, mivel kértem őket, hogy ezt ne tegyék, és remélem, hogy ehhez tartották magukat.

A folyóirat hetes és nyolcas számainak 1982 októbere első felében otthon, a lakásomban történt elkészítése után Kovács Attila a szitával ellátott keretet és a festéket préselő hengert elvitte tőlem. Nem tudom, hogy Kovács Attila mit csinált ezekkel az eszközökkel, hova vitte azokat. A folyóiratokat, pontosabban a hetes és nyolcas számok lapjait én vittem el folyó év októberének első felében Kovács Attila lakására, aki összefűzte őket.

1982. október 20-án Pap Béla és Pap Piroska látogattak meg minket Kolozsvárról. A feleséget több éve ismerem, Pap Bélát mintegy két-három éve. E látogatás alkalmával Pap Béla elmesélte, hogy ismerőseivel egy kolozsvári vendéglőben az Ellenpontok került szóba, mondván, hogy a Szabad Európa Rádióban beszéltek róla. Valaki meghallhatta, és

bepanaszolta őket. Ennek következtében őt és még másokat is behívtak a szekuritátéra, és faggatták őket, kitől kaptak a folyóirat példányaiból. Azt mondtam Pap Bélának, hogy én is hallottam erről a kiadványról, de részletekbe nem bocsátkoztam. Ez a Pap Béla asztalos, egészen pontosan fafaragó, és valószínűleg valamely szövetkezetnek dolgozik otthon.

Arany László egy magyarországi fiatalember, akivel kétszer-háromszor találkoztam, és úgy tudom, egy vagy két évvel ezelőtt volt Nagyváradon. Nem tudom, hogy ennek az Arany Lászlónak van-e valami köze a szóban forgó folyóirathoz.

A Kertész családot mintegy három éve ismerem, [161. o.] az Ady Endre Irodalmi Kör egyik összejövetelén találkoztunk, ahova Kertész Loránd a feleségével, Évával jött. Kertész Attilával, vagyis a Loránd öccsével a Mihai Viteazul utcán a lakásukban ismerkedtem meg. Éppen akkor látogattam meg őket, amikor Attila hazajött a katonaságtól. Biztos vagyok abban, hogy Kovács Attila nem informálta őket a folyóiratról, hiszen éppen ő mondta egyszer, hogy hasznos olyan emberekkel kapcsolatot létesíteni, akiknek semmi közük nincs a folyóirat kiadásához, ezért elhárítják az esetleges gyanakvásokat. A Kertész családról még annyit tudok, hogy sok ismerősük van Magyarországon, akik eljönnek látogatóba is hozzájuk. Ezzel a családdal igen szórványos kapcsolataim vannak.

Ez a nyilatkozatom, amelyet önszántamból, senki által nem kényszerítve teszek, megfelel a valóságnak, fenntartom és aláírom.

Tóth Károly

Nagyvárad, 1982. november 11.

Megjegyzések

- ¹ *Ara-Kovács Attilát a hivatalos szervek a diákkorában kapott, ma családnevéhez következetesen odakapcsolt ragadványnév nélkül, vagyis Kovács Attilának nevezték.*
- ² *Pontos címe: „A társadalmi cselekvés kommunikációs nehézségei a mai Romániában”.*
- ³ *„Az ateizmus ideológiai szerepe a mai Romániában”.*
- ⁴ *Ion Lăncrănjă: Cuvînt despre Transilvania. A cím az én fordításomban: Vallomás Erdélyről.*
- ⁵ *A „Démonidézés” című cikkről van szó, amelyet Takács Ferenc László írt a javaslatomra. Ezt a román állambiztonsági szervek előtt természetesen magamnak tulajdonítottam.*
- ⁶ *Ez a beszélgetés nem áprilisban, hanem február elején lehetett, Ezt bizonyítja, hogy akkor téli szél fújt, valamint az a tény, hogy márciusban készült az magnós beszélgetés amit, Ilona, a feleségem, Kovács Attila és jómagam folytattunk „A 62-ek levelé”-ről. Erről a „beismerésben” nem említek, mert Ilonának a szamizdat szerkesztésében betöltött szerepéről nem kívántunk az állambiztonságiaknak beszélni. Kovács Attilával és Szőcs Gézával előzőleg megegyeztük, hogy ha lecsapnak ránk, mi hárman vállaljuk az Ellenpontokat.*
- ⁷ *A 2. megjegyzésben pontosított című írás valójában már februárban, az Ellenpontok első számában megjelent. A második szám márciusban, a harmadik pedig, amelyik a Lăncrănjă-jelenséggel foglalkozik, májusra készült el. Az időpontokról a vallomásomban többször is tévesen nyilatkoztam.*
- ⁸ *A szerző neve helyesen: Lévai Jenő.*
- ⁹ *Keszthelyre azért kérdeztek rá, mert november 8-án, hétfőn a szekusok elkapták őt Kolozsváron az utcán, táskájában több mint húsz darab Ellenpontokkal. Nagyváradon a kihallgatóink ezt már aznap közölték is velünk. Ha ez nem történik, Keszthelyi kimarad a vallomásomból, mint ahogy az Molnár János református pappal is történt. Molnár talán*

elkerüli, hogy a szerepét kiderítsék, ha a náluk tartott 1983 januári házkutatáskor meg nem találják két versét, amelyek megjelentek az Ellenpontokban.

¹⁰ A kölcsönadások ügye igencsak többrétű. Például e végső vallomásom megírása előtt két nappal (vagyis november 9-én) a szekusok elibem tették Nagy Béla beismerését arról, hogy négy számot kapott kölcsön tőlem. Azt megelőzően csak azt ismertem el, hogy egy átutazó magyarországi ismerősömtől három számot kaptam, melyeket Kovács Attila is elolvasott, majd megsemmisítette őket. Nagy Béla beismerésén nem sokat rágódtam: a magam akkori nyilatkozatában is mindjárt négyre módosítottam a kapott Ellenpontok számát. S lám két nappal később már azt nyilatkozom, hogy Nagy Béla csak a hármast és a négyest kapta kölcsön tőlem. Valószínű, hogy a vallatás „fáradalmi” befolyásolták az emlékezetemet.

¹¹ Takács Ferenc és Csizmadia György neve úgy került a folyóirat olvasóiként a vallomásomba, hogy miután néhány számot kölcsönadtam nekik, Kovács Attila figyelmeztetett: a városi nyomdából hallotta vissza, hogy ennél a két embernél járt az Ellenpontok. Feltételeztem, hogy ha a hírek így terjednek, akkor az állambiztonsági szervek is értesülhettek róla. Akkor úgy éreztem, hogy hiába hallgatnám el, ezeket a kölcsönadásokat mind rajtuk, mind pedig rajtam úgyis számon kérik majd.

Király Ernő ügyvédet főleg három momentum tette számomra gyanússá. 1. Otthoni szobájában jó hangosan közölte velem, hova teszi a tőlem kapott Ellenpontokat. Mivel én ott voltam mellette, és akkor is láttam volna, ha nem szól semmit róla, úgy tűnt, hogy az előtte fekvő, Romániában általában lehallgató készülékként is működő telefonnak beszél. 2. Amikor az állambiztonság székhelye közelében Ilona, a feleségem azt mondta neki, hogy jobb, ha nem látják őket együtt, mert neki be kell mennie a szervekhez, Király azt válaszolta: „Nekem ebből semmi bajom nem lehet.” (Vajon miért nem?) 3. Tudta, hogy a kihallgatás-vallatás napjait élem, de 1982. november 10-én, miközben én két szekus kíséretében az iskolám kapuja felé tartottam, hogy ellenőrizzék, nem rejtegetek-e valami „fontosat” a kémia laboratóriumom szekrényeiben, Király Ernő mindhármunk figyelmét magára vonva néhány méterről reám kiáltott, majd legyintett, és elsietett. Ezért feltételeztem, hogy hiba lenne hallgatni a neki kölcsönadott szamizdatokról.

Amikor később már lehetett, kikértem a bukaresti archívumból a szekuritáte rám vonatkozó dossziéinak másolatát. Ezek anyagából kiderült, hogy a gyanúm nem volt alaptalan. Az Ellenpontok első négy számát (csak négyet!), melyeket Ara-Kovács rám bízott, hogy helyezzem el valakinél, 1982. szeptember 21-én vittem el Királyhoz. A bihari állambiztonság szeptember 24-én jelentette a bukaresti központnak, hogy két számot már megkapott, október 2-án pedig, hogy már a következő két szám van a birtokukban. A négy számot október 30-án kaptam vissza Király Ernőtől. Ez azért volt fontos neki, mert ha nem adja vissza, akkor kompromittálódna előttem és mindazok előtt, akik bíznak benne – magyarázta a szekunak Bărdac Ioan fedőnevén küldött jelentéseiben.

¹² Az itt Erikának nevezett hölgyet valójában Bollobás Enikőnek hívják. Akkoriban a szegedi József Attila Tudományegyetem Angol Tanszékén dolgozott. Amíg Nagyváradon a vallatásom tartott, egyszer sem tudtam felidézni a nevét. A szekusok azonban ismerték, és többször is eszembe juttatták.

¹³ Nem felel meg a valóságnak, hogy Moldován Gergely könyvének első kötetét megsemmisítettem. Nem is tudom, hogy ez az állítás miként került be a vallomásom szövegébe.

Mikor befejeztük a vallomás kézzel írt szövegét, a Fărcaș nevű szekus, akivel „együtt dolgoztunk” rajta, elvitte a kéziratot, hogy a titkárságon legépeljék. Miután visszahozta, igyekeztem figyelmesen végigolvasni a gépelt szöveget. Mindenekelőtt arra koncentráltam, nehogy valamiképp nem tőlem származó, általam el nem fogadható megfogalmazás legyen benne. Ilyet nem találtam, és a könyv megsemmisítésének említése fölött valószínűleg

átsiklottam. Pedig Moldován Gergely (Grigoriu Moldovan) magyarul írt könyvének első kötetét (*A románság, Nagybecskerek, Pleitz Fer. Pál* könyvnyomdája, 1895), amelyet egy Jelics Gyula nevű ismerősüinktől kaptam kölcsön, és anyagából az *Ellenpontok* hatos számát készítettem, a házkutatás után a szekusok elvitték. A címe és szerzője rajta kellett lennie az elkobzott könyvek nálunk hagyott listáján. Ennek a listának azonban, melyet egy kis bőröndben tartottunk más irományokkal együtt, később kideríthetetlen módon nyoma veszett.

Jelics Gyula soha nem csinált titkot abból, hogy be szokott járni a szekura, és ismerte az ott tevékenykedőket. Állítólag könyvet készült írni a életükről. A házkutatás után közöltem vele, hogy Moldován könyvét az állambiztonsági szervek elkobozták. Azt mondta, megpróbálja visszaszerezni tőlük. Mintegy két hét múlva újságolta, hogy megvan a könyv, kétezer lejt fizetett érte. (Ez akkor megfelelt egy havi átlagfizetésnek.) Vagyis visszakapta azt a könyvet, amit a „vallomásom” szerint én megsemmisítettem.

Már az is megfordult a fejemben, hogy vajon a nyilatkozatom gépelésekor nem azért foglalták-e bele a szövegbe a könyv megsemmisítését, hogy simán vissza tudják adni általuk is ismert tulajdonosának?

¹⁴ Téves a családnév. Az ausztriai újságíró neve valójában Karl Pfeiffer. Nevének felcserélése nem volt szándékos.

¹⁵ Mint az előbbi.

(Megjelent a *Kapu* 2015. februári számában.)